

Za Jánom Pichňom

Sociológia na Slovensku nemala nikdy osobností nazvyš. V predchádzajúcom režime k akademickej kariére nebolo treba písať zásadné texty do uznávaných časopisov a k pedagogickej zase disponovať akademickou autoritou opretou o odborné kvality. Z času na čas sa síce objavila výnimka – vedec s originálnym príspevkom do portfólia svojej disciplíny – jej profesijný príbeh však bol lemovaný podozrievavými úškrnmi.

Ján Pichňa patril k takýmto výnimkám. Jeho model analýzy sociálnych systémov za hlbokého komunizmu patril k výnimkám paradigmatických alternatív k dobovej ideologickej zlátanine. Umanuto hľadal využitie tohto modelu v konkrétnych aplikačných oblastiach a trval na tom, aby ho študenti ovládali „sprava aj zľava“. Mnohých to štvalo.

Keď som sa v týchto dňoch dozvedel, že Ján Pichňa zomrel, mal som pocit viny. Bol mojím školiteľom počas vedeckej aspirantskej prípravy na Sociologickom ústave SAV v 80-tych rokoch. Stál za mnou a napriek anonymným udavačom som svoju prácu, o matematicko-logickom modelovaní sociálneho systému podniku obhájil. Udalosti dramatických sociálno-politických zmien v tom čase nabrali na tempe a naše cesty sa rozišli.

Vnímal som ho v čase svojej aspirantúry medzi autormi a učiteľmi ako osamelého bežca. Jedného z mála, kto mal inú, než marxisticko-leninskú paradigmu a výsledky svojej teoretickej paradigmy aj prakticky aplikoval.

Ocenenia sa nedočkal. Žeby prekliatie guberniálnych pomerov? Alebo údel človeka, ktorý nezapadol do spoločenstva?

Ján Pichňa tvrdohlavo kráčal svojou cestou. Sám. Kolegovia ho nedocenili a študentom sa zväčša nechcelo rozmýšľať. Určitou výnimkou bol text M. Suríkovej „S dôrazom na sociologický realizmus proti redukcionizmu“ <http://wwwostium.sk/langue/sk/author/maria-surikova/>. Netuším, ako to zvládal. Ja sám som z toho prostredia odišiel.

Čeť jeho pamiatke.
Doc. Ing. Fedor Gál, DrSc
V Prahe 12. 6. 2018